

Uw brief van

Uw kenmerk

Afdeling/Ambtenaar
SO

Onderwerp

Ons kenmerk

Datum

Monitor Sociaal Domein 2025

1114337

VERZONDEN 11 JUNI 2026

Geachte raad,

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de monitor sociaal domein over het jaar 2025.

Deze raadsinformatiebrief maakt onderdeel uit van een vaste werkwijze, waarbij uw raad twee keer per jaar wordt geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het sociaal domein. Bij de eerste tussentijdse rapportage (Turap) ontvangt u een terugblik op het volledige voorgaande jaar. Bij de tweede Turap ontvangt u een raadsinformatiebrief over de ontwikkelingen in het lopende jaar over de eerste twee kwartalen (Q1 en Q2)

De monitor sociaal domein geeft inzicht in zowel het gebruik van voorzieningen (aantallen cliënten en indicaties) als de bijbehorende uitgaven. Hiermee bieden wij u een feitelijke basis om de ontwikkelingen binnen het sociaal domein te volgen en deze te relateren aan beleidskeuzes en financiële kaders.

Op een raadsinformatiebrief over de monitor Sociaal Domein volgt normaliter een raadsinformatieavond Sociaal Domein. Het is helaas niet gelukt om deze avond in te plannen in de agenda van de raad. De eerstvolgende raadsinformatieavond Sociaal Domein staat nu gepland op 1 december, aansluitend op de volgende raadsinformatiebrief.

Tijdens deze bijeenkomst zullen wij nadere duiding geven aan de ontwikkelingen binnen het sociaal domein en toelichten welke acties worden ondernomen naar aanleiding van de in de raadsinformatiebrief gepresenteerde cijfers.

In deze raadsinformatiebrief geven we eerst een toelichting op de uitgaven Werk & Inkomen (bijlage 1). Daarna volgt een toelichting op de monitor sociaal domein met

daarin de voorzieningen Wmo en Jeugd (bijlage 2). Vervolgens gaan we in op de onderschrijding op de uitgaven individuele voorzieningen jeugdhulp en Wmo.

Werk & Inkomen

Het aantal uitkeringsdossiers is op peildatum 31 december 2025 in totaal 158. Dit is een lichte daling ten opzichte van een jaar eerder, toen het totaal aantal uitkeringen 163 bedroeg. Het aantal Participatiewet (PW-) uitkeringen is in dezelfde periode gedaald van 154 naar 148. Het verschil tussen beide peildata is beperkt, wat duidt op een stabiele ontwikkeling.

Tussen de verschillende leeftijdscategorieën zijn wel schommelingen zichtbaar, die gezamenlijk van invloed zijn op de ontwikkeling van de uitgaven. Deze ontwikkelingen sluiten aan bij landelijke trends. Het aantal jongeren in de bijstand neemt toe, terwijl het aantal oudere uitkeringsgerechtigden afneemt.

De daling van het aantal 65-plussers binnen het uitkeringsbestand heeft echter een beperkt effect op de gemeentelijke uitgaven, omdat het hier gaat om een groep waarbij de inkomensvoorziening vaak (deels) buiten de gemeente wordt uitgevoerd. Tegelijkertijd leidt de toename van jongere uitkeringsgerechtigden, die volledig onder de gemeentelijke bijstand vallen, tot hogere uitgaven.

Ook in overige leeftijdsgroepen (35–65 jaar) is sprake van een lichte daling, wat op zichzelf een drukkend effect heeft op de uitgaven. Dit effect wordt echter meer dan gecompenseerd door de toename van jongeren en de stijging van de bijstandsnormen.

Voor 2025 was in de begroting een bedrag van € 3.259.000 opgenomen voor uitkeringen (PW, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)). Omdat gedurende het jaar de verwachting was dat de uitgaven lager zouden uitvallen, is het budget bij de 2e Turap met € 154.500 afgeraamd. Daarmee kwam het beschikbare budget uit op € 3.104.500.

De totale uitgaven aan uitkeringen in 2025 bedragen € 3.056.712. Dit betekent dat € 47.788 minder is uitgegeven dan het (bijgestelde) budget.

Ten opzichte van 2024 zijn de totale uitgaven aan uitkeringen gestegen met €186.380, ondanks een lichte daling van het aantal uitkeringen. Deze stijging wordt vooral verklaard door hogere gemiddelde kosten per uitkering. De bijstandsnormen worden periodiek aangepast en zijn gekoppeld aan het wettelijk minimumloon. Door deze indexatie is de gemiddelde uitkering per huishouden gestegen.

De gemeente ontvangt voor de financiering van deze uitkeringen een bijdrage van het Rijk via de gebundelde uitkering (BUIG). Deze rijksbijdrage is in 2025 eveneens gestegen ten opzichte van 2024.

Op het gebied van Schulddienstverlening is het aantal intakes gestegen van 4 naar 10. Deze toename is niet direct aan een trend te verbinden. We blijven de ontwikkelingen monitoren.

De monitor voor Werk & Inkomen vindt u in bijlage 1.

Monitor Sociaal Domein

Bij deze raadsinformatiebrief ontvangt u een actueel overzicht vanuit de 'monitor sociaal domein' (bijlage 2), die via de applicatie PowerBI doorlopend actueel inzicht geeft in de data binnen het sociaal domein, zoals aantallen cliënten en uitgaven.

De informatie die zichtbaar is in de monitor sociaal domein kent een vaste opbouw; eerst worden er tabellen en grafieken getoond van het aantal cliënten over 2023, 2024 en 2025. Vervolgens volgt een overzicht van het aantal indicaties voor dezelfde jaren. Hierbij is het goed om te weten dat één client meerdere indicaties kan hebben. Ten slotte wordt een overzicht getoond van de uitgaven over 2023, 2024 en 2025. Er worden in de tabellen twee waardes genoemd: 'Aantal cliënten' en 'Aantal cliënten t/m maand'. De tweede kolom ('Aantal cliënten t/m maand') toont alle cliënten die in het jaar 2025 op enig moment een indicatie hebben gehad voor Wmo of Jeugd. In deze informatiebrief wordt steeds uitgegaan van de eerste kolom 'Aantal cliënten' die u ook terugziet in de grafieken.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Op het terrein van de Wmo zien we het aantal cliënten (1133) zeer licht dalen (2%) ten opzichte van eerdere jaren, resp. 1158 in 2024 en 1162 in 2023. Als we die lichte daling koppelen aan het type voorziening, dan zien we een daling van het aantal cliënten met name in relatie tot huishoudelijke verzorging (5% t.o.v. 2024) en de parkeervoorziening (7% t.o.v. 2024). Het is evenwel te vroeg om te spreken van een trend. Nog sterker: de aantallen over 2023-2025 tonen feitelijk een redelijk constant beeld qua aantal cliënten en de onderverdeling naar type voorziening.

Als we vervolgens kijken naar het aantal indicaties – waarbij één cliënt meerdere indicaties kan hebben – zien we ook een heel stabiel beeld, namelijk 2154 indicaties in 2025 ten opzichte van 2176 in 2024 en 2163 in 2023. En als we daar dan weer een uitsplitsing maken naar type voorzieningen zien we ook niet echte noemenswaardige verschillen of verschuivingen.

Zo beschouwd zien we eigenlijk een heel gelijkmatig beeld over drie jaren qua aantal cliënten, aantal voorzieningen en type voorzieningen per peildatum 31 december van het betreffende jaar.

Uitgaven individuele voorzieningen Wmo

De constante die we zien bij het aantal cliënten en voorzieningen, zien we niet bij de uitgaven. In 2025 hebben we aanmerkelijk minder (10%) uitgegeven dan in 2024: €3.382.896 (2025) versus €3.744.056 in 2024¹. Kijken we naar 2023 dan lijkt 2024 een uitschieter te zijn qua kosten. Zo beschouwd is het nog te vroeg om te spreken van een trend. Maar het biedt in ieder geval vanuit het aspect van kostenbeheersing perspectief. De lijn zoals ingezet met de Taskforce "Zo licht als het kan, zo zwaar als het moet", lijkt haar vruchten af te werpen. We indiceren minder en korter als het kan, we verwijzen naar het voorliggend veld indien mogelijk en daar tegenover kijken we ook naar de inzet van de Wet langdurige zorg indien thuis wonen niet langer realistisch is.

Máár de constante druk als het gaat om de vergrijzing, het langer thuis wonen, stijging van tarieven (bijvoorbeeld het nieuwe contract HbH) en bijvoorbeeld ook de perverse prikkel die uit kan blijven gaan van het (lage) abonnementstarief zolang de wet daar niet op wordt aangepast (door invoering inkomensafhankelijke eigen bijdrage), maakt dat we alert moeten blijven op stijging van uitgaven waar we als gemeenten niet altijd direct invloed op uit kunnen oefenen.

Tot slot:

Als we de uitgaven koppelen aan de (bijgestelde) begroting 2025 dan zien we een beperkt tekort in 2025 van (afgerond) €100.000: begroting €3.283.000 versus €3.382.896 uitgaven in 2025. Voor de volledigheid: als tussentijdse bijstelling naar beneden van de begroting – per saldo €110.000 – niet had plaatsgevonden dan waren begroting en uitgaven 2025 nagenoeg in lijn met elkaar geweest.

De begroting 2026 bedraagt overigens €3.638.000. Daarmee is de verwachting dat uitgaven binnen de begroting zullen blijven. We houden de uitgaven in de gaten en zullen eventueel, indien aan de orde, met de 2^e turap een bijstelling doen.

Jeugdhulp

Op het gebied van jeugdhulp zien we het aantal cliënten licht stijgen ten opzichte van 2024; 307 cliënten in 2025 ten opzichte van 295 cliënten in 2024. Met name het aantal cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkarrangement is gestegen. Onder maatwerkarrangementen vallen onder andere individuele begeleiding, begeleiding groep en dagbesteding. Bij de andere jeugdhulpproducten zijn geen grote verschillen in aantallen cliënten zichtbaar ten opzichte van 2024. Wel is er sinds 2023 een dalende lijn zichtbaar in het aantal cliënten in verblijf, deze daling is passend bij de doelstelling uit de Hervormingsagenda om in 2030 naar 0 uithuisplaatsingen te gaan. Het aantal indicaties in 2025 voor verblijf laat deze dalende trend ook zien.

Kijkend naar het aantal indicaties is daar ook te zien dat de grootste toename in het aantal indicaties maatwerkarrangementen zit. Bij de maatwerkcontracten, waar het

¹ Deze bedragen wijken enigszins af van de uitgaven zichtbaar in PowerBI. De verschillen worden met name verklaard door de rechtstreekse bevoorschotting aan Sociale Verzekeringsbank (pgb-gelden). Deze bedragen zijn (nog) niet zichtbaar in PowerBI.

gaat om zorg die buiten het contract met Een 10 voor de Jeugd lokaal wordt ingekocht, is sinds 2023 een afname te zien van het aantal indicaties, die doorzet in 2025.

Bij de raadsinformatiebrief over Q1 en Q2 van 2025 bent u geïnformeerd over de afname van het aantal cliënten ten opzichte van dezelfde periode in 2024 en de verklaring hiervoor die lag in de oplopende wachttijden bij het CMD. De toen ingezette maatregelen hebben effect gehad; de wachttijden zijn weer binnen de norm, de wachtlijst is weggewerkt en het aantal cliënten en indicaties in 2025 ligt in lijn met de aantallen in 2024.

Uitgaven individuele voorzieningen jeugdhulp

In 2025 hebben we € 4.146.000 begroot voor jeugdhulp, dit is inclusief Jeugdbescherming, Jeugdreclassering en Gesloten plaatsing en een aframing van € 100.000 vanwege bezuinigingen op jeugdhulp. Omdat we in de eerste helft van 2025 reeds zagen dat de uitgaven ten opzichte van dezelfde periode in 2024 fors lager waren en de verwachting was dat we hiermee over heel 2025 op een onderschrijding zouden uitkomen, is het budget voor jeugdhulp in de tweede Turap 2025 afgeraamd met € 500.000.

Hiermee zien we een trendbreuk ten opzichte van voorgaande jaren; waar we tot en met 2024 de uitgaven voor jeugdhulp jaar na jaar zagen oplopen, is er in 2025 voor het eerst sprake van een onderschrijding. De onderschrijding heeft na Q1 en Q2 2025 doorgezet, waarbij we een onderschrijding op de jeugdhulpkosten van in totaal € 317.000 op de reeds bijgestelde begroting 2025 zien. De totale uitgaven op jeugdhulp voor 2025 komen daarmee uit op € 3.329.000.

Deze onderschrijding wordt veroorzaakt door fors lagere uitgaven op de inzet van maatwerkcontracten, landelijk ingekochte zorg, Jeugd-GGZ en Jeugdbescherming. Met name de maatwerkcontracten vallen hierbij op; dit betreft zorg die we als gemeente zelf inkopen buiten het inkoopcontract van Een 10 voor de Jeugd om. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om verblijf voor een jeugdige die buiten onze regio woonachtig is. Het gaat hierbij vaak om kostbare trajecten die alleen ingezet worden als er geen andere mogelijkheden binnen het gecontracteerd aanbod zijn. Waar we in 2023 € 480.000 aan uitgaven hadden en in 2024 € 602.000, zijn de uitgaven in 2025 € 219.000. Echter blijft de Jeugdwet een zogenoemde 'open-einde-regeling', waarbij we als gemeente de verplichting hebben om elke aanvraag te onderzoeken en hulp in te zetten waar nodig. Het uitgangspunt hierbij blijft altijd zo licht als kan, zo zwaar als moet.

Jeugdbescherming, Jeugdreclassering en Gesloten plaatsing

Jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten plaatsing (Jeugdzorg+) zijn in de begroting apart opgenomen posten, omdat hier een andere financieringssysteem aan ten grondslag ligt. Bij Jeugdzorg+ betreft het een beschikbaarheidsfinanciering; ook als er geen jeugdigen uit Waalre in een gesloten setting zijn geplaatst, wordt er een voorschotbedrag betaald voor de beschikbaarheid van deze zorgvorm. In 2025 is er geen jeugdige uit Waalre in Jeugdzorg+ geplaatst, waarmee we alleen de beschikbaarheidsfinanciering betaald hebben. In de begroting is rekening gehouden

met de plaatsing van een jeugdige gedurende 3 maanden in Jeugdzorg+, waardoor er nu sprake is van een onderschrijding van € 69.000.

Voor zowel Jeugdbescherming als Jeugdreclassering zien we in 2025 een afname van zowel het aantal cliënten als het aantal indicaties. De kosten voor Jeugdbescherming waren € 43.000 lager dan begroot, terwijl de kosten voor Jeugdreclassering € 12.000 boven begroting uitkwamen.

Positieve ontwikkelingen Sociaal Domein

Samengevat laat de monitor in 2025 een aantal positieve ontwikkelingen in het sociaal domein zien:

- **Stabilisatie cliënten, aantal en type voorzieningen Wmo:** het aantal cliënten en indicaties blijft over meerdere jaren stabiel, met zelfs een lichte daling in 2025.
- **Effect van ingezette maatregelen en taskforce:** de aanpak gericht op "zo licht als het kan, zo zwaar als het moet" werpt zichtbaar zijn vruchten af, zowel bij Wmo als jeugdhulp. Voor het eerst in meerdere jaren is sprake van een onderschrijding van het budget voor jeugdhulp, onder andere door minder inzet van kostbare maatwerkvoorzieningen.
- **Verbeterde doorstroom en toegankelijkheid jeugdhulp:** wachttijden zijn teruggebracht en het aantal cliënten ligt weer in lijn met voorgaande jaren.
- **Daling inzet zware vormen van jeugdhulp:** het aantal jeugdigen in verblijf neemt af, passend bij de landelijke beweging om uithuisplaatsingen te verminderen.

Deze ontwikkelingen geven vertrouwen dat de ingezette koers bijdraagt aan zowel kwalitatief goede ondersteuning als een betere beheersing van de kosten.

Bijlage 1: Monitor Sociaal Domein Werk & Inkomen peildatum 31 december 2025

Bijlage 2: Monitor Sociaal Domein Wmo en Jeugd 2025

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

mr. S.R.M. Cannemeijer

Burgemeester,

M.F. Oosterveer